

Hodnocení disertační práce

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích/Teologická fakulta

Název: Franz Jägerstätter und sein Gewissen: Begriff, Bildung und Bewährung.

Vedoucí práce: Prof. Dr. Albert-Peter Rethmann

Autor: Mag. theol. Thomas Schlager-Weidinger

Oponent: Mgr. Jindřich Šrajer, Dr. theol.

Autor pojednává svou disertační práci na téma „Franz Jägerstätter und sein Gewissen: Begriff, Bildung und Bewährung.“ na 202 stranách formátu A4, počítáno včetně seznamu literatury. Jde o téma zajímavé a aktuální. Nakolik je mi známo, v rakouském prostředí i do značné míry kontroverzní. V úvodu se autor snaží přiblížit téma a metodu jeho zpracování. Není obvyklé, aby zde byl uváděn odkaz pod čarou. Poděkování uváděné na konci úvodu by bylo přiléhavější uvést v předmluvě, působí zde poněkud rušivě.

Úvodní část, první kapitoly, seznamuje čtenáře s biografií a životními postoji Franze Jägerstättera. S ohledem na zaměření práce je zde uváděna řada nepodstatných biografických detailů. Jde místy spíše o biografickou esej, než o fundované upozornění na důležité předpoklady pro zamýšlenou odbornou reflexi. Kvalita této části trpí i tím, že autor pracuje výhradně s údaji jednoho autora (Erna Putz). Tato skutečnost není sama o sobě problematickou, pokud by jí autor předtím vysvětlil (např. že se jedná o zdroj, který je obecně považován za nejfundovanější a jediný dostupný). Autor však dostatečně nezohledňuje dostupné tituly, které se této problematice věnují, a které lze, resp. odkazy na ně, mimo jiné nalézt v knize A. Riedl/ Josef Schwabeneder (Hg.) *Franz Jägerstätter*. Část věnující se tématu svědomí v Jägerstätterově pozůstalosti lze hodnotit pozitivně. Čtenář má možnost nahlédnout do myšlenkového světa Franze Jägerstättera, což je nutný předpoklad pro realizaci záměru práce. Přesto by se dala této části doporučit lepší forma zpracování. Místo mnoha autocitací prokládaných krátkými komentáři mohl autor nabídnout systematictější zpracování problematiky, např. formou hlubšího srovnání Jägerstätterových pozic s cílem zdůraznit linii vyzrávání jeho svědomí. Z tohoto pohledu se nezdá rozdělení podkapitol na teoretické úvahy o svědomí a konkrétní konfrontace se svědomím jako nejlepší. Uvedení biblických Jägerstätterových komentářů ve formální podobě a řazení v textu nepovažuji za vhodné. Část I 3 uvádí čtenáře do rozpaků. Není mu zřejmý význam tohoto pojednání vzhledem k zaměření první kapitoly, resp. celé práce. Chtělo to nějak uvést. Místy čtenář neví, kdo mluví. Např. na s. 60 uváděný graf 1 je výsledkem autorova zkoumání nebo někoho jiného? Graf 2 naopak vzbuzuje otázku po relevantnosti uváděných faktů pro sledovaný cíl práce, i když se o tom autor snaží čtenáře přesvědčit. Poslední odstavec na s. 74 vyznívá vzhledem k předchozímu pojednání lapidárně a účelově.

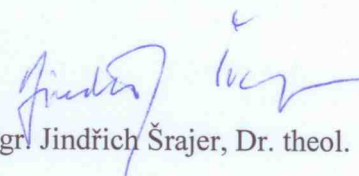
Druhá část chce být obsahovým mostem mezi první a třetí kapitolou. Chce přiblížit morálně teologické pohledy na otázku svědomí. Tuto část lze považovat ve srovnání s předcházející částí za lépe zpracovanou. Je zde zachytitelný pokus o systematizaci problematiky, i když se to autorovi nedaří vždy ve stejné míře. V části II.1 autor pracuje výhradně s odkazy na dva, i když významné autory (Schockenhoffa a Fonka), což nelze hodnotit bezvýhradně jako pozitivum. Část II. 1.1. je obsahově přínosná, ale v kontextu celého textu působí rušivě. Kde se tu najednou vzal B. Schüller, a proč zrovna on? Druhé části by prospělo, kdyby byla v jejím úvodu lépe přiblížena struktura zpracování, zahrnující i zmíněného Schüllera. Zcela nerozumím, při hodnocení pojetí svědomí na koncilu, větě na straně 81: „...*der biblische Gewissensbegriff bzw. dessen Äquivalent zum zentralen Interpretament des Gewissens in der personalen Deutung, - welche auch im 2.*

Vaticanum ihren Niederschlag gefunden hat – geworden ist.“ U části II. 2, resp. II. 2.1. se dá uplatnit stejná výtka jako u části II. 1.1. (viz výše). Naopak zpracování zbývajících částí druhé kapitoly lze považovat za zdařilé.

Třetí kapitola práce má být kapitolou ústřední. Autor zde chce nabídnout odpověď na vytčené otázky v úvodu práce. Při čtení této části se ovšem čtenář neubrání zklamání a řadě otázek. Předně nabývá dojmu, že se mu dostává opakovaných informací prezentovaných již v první části práce, s čímž nutně souvisí otázka po uspořádání první části, resp. části poslední. Místo avizované syntézy Jägerstätterových postojů ke svědomí jde místy až o „naivní“, historicko-spirituální úvahy, což platí především o části III. 2. Část III 3.1. je poněkud záhadnou. Není totiž zřejmé, co zde chtěl autor říci. Zbývajících částí nelichotivou charakteristiku prvních částí 3. kapitoly napravují. Snad jediné co se dá vytknout je přílišná „upjatost“ na jednoho z autorů (M. Scheuer), což platí především o části III 5.

Celkově lze práci hodnotit jako nevyváženou. Jsou zde dobře zpracované pasáže, ale i pasáže slabší kvality. Za úvahu stojí zmiňovaná otázka po strukturaci práce, rozdělení do kapitol, jakož i řazení některých dílčích částí. Po formální stránce lze mít výhrady k odkazovému aparátu, který je v mnohém ohledu „odbylý“ (zvláště bych zdůraznil nejednotnost). Rovněž je otázkou vhodnost vkládání citací v textu do samostatných odstavců, což není zcela standardní. Přes uvedené výhrady **doporučuji práci k obhajobě**. Splňuje požadavky na úroveň doktorského studia. Pokud by měla být práce publikována, doporučoval bych dopracování některých jejích částí.

České Budějovice
2. 10. 2008

Mgr. Jindřich Šrajer, Dr. theol.